

Prosjektrapport for Ukirke Stavanger 2018-2021

1. Innledning
2. Ukirke Stavanger – byens «varmestue» for unge
3. Ressurser i prosjektfasen
4. Mål og strategi i prosjektfasen
5. Hva har vi lært? Verdier vi vil bygge arbeidet på
6. Misjonar folkekirke blant unge slik de er
7. Avslutning
8. Vedlegg

1. Innledning

«Kirken for unge i Stavanger 16-30» nærmer seg slutten på den treårige prosjektfasen, og styringsgruppa vil med denne rapporten anbefale kontinuerlig drift. Vi har vasket ned et gammelt forsamlingshus, åpnet dørene på vidt gap og testet ut hvordan en ungdomskirke kan lukte både «festival og sakral». Det har blitt delt ut vafler over en lav sko, og ryktene går på byen om kirka som serverer gratis mat og kakao. Huset har på det verste vært kaldt og tomt og fylt av bedehusskrot som både luktet og smakte gammelt. Huset har på det beste vært fylt av studenter samlet til Thanksgivingfest, der den åpne mikrofonen førte oss ganske nær en vitnekveld der unge forteller at i Ukirke kan de være seg selv og slappe av, møte venner og Gud. Lyden av latter, knirk fra trebordene eller risting av Fatboyer er blitt dagligdagse lyder for oss. Dette er vi svært takknemlige for!

«Ukirke er mitt andre hjem», uttalte en av studentene til avisen Dagen (2020). Vi vet at ungdomsarbeid er utfordrende å få til, også for kirkene i Stavanger. Det er mange motkrefter som tar vekk både troen og motet på å samle unge mennesker i en «jeg ser an om jeg kommer»-generasjon. Undersøkelser viser at mange unge mennesker ikke opplever kirken som relevant. Men den livsnære og hormonelle ungdomsepoken der livets store spørsmål er i luften er en viktig epoke kirken trenger å være i dyp kontakt med. Vi tror at kirken kan være en trofast støtte i en aldersfase der samfunn og vennskap kan oppleves troløse. Vi vet at erfaringer av ensomhet kan gi unge mennesker krevende utfordringer, og at deltakelse i relasjonelle fellesskap kan veie opp disse erfaringene.

Ukirke har kommet i kontakt med ungdom som menighetene ikke møter i trosopplæringen. Vi tror våre erfaringer kan gi ny kunnskap om hvordan vi møter unge i og utenfor kirkerommene. Vår konklusjon er at kirken kan forme relasjonelle ungdomsarbeid og hvilesteder der unge voksne kan bygge fellesskap. Vi kan tilby rasteplasser der kirkens substans og trosinnhold kan gis videre, diskuteres og utfordres. Dette skjer ikke av seg selv, og kirken må ville legge til rette for slikt arbeid. Vi har stor tro på at kirkene sammen kan fortsette å møte unge mennesker i Stavanger, og erfare nye former for frivillig arbeid. Satsningen på trosopplæring må fortsette også i ungdomsårene, men gjennom andre arbeidsformer etter konfirmasjonsalder. Ukirke har vist at det er mulig.

Tilbud vi har startet og som vi vil fortsette med:

- Tirsdagsåpent (åpent for å gjøre lekser, slappe av, spille spill og samtaler 15-20 år)
- Mat&prat (middag og sosial kveld for studenter og unge voksne 18-30 år)
- DIY (do it yourself – kreativ gruppe)
- Spill&chill (kort- og brettspillgruppe)
- Gudstjeneste
- Påfyll (samtale/undervisningskveld)
- Kirkekakao (trosopplæringstiltak 1. og 2 vgs. tilknyttet gudstjeneste)

Vi vil i denne rapporten vise til hvordan vi har gått frem, hva vi har lært og utfordringer vi møter.

2. Ukirke Stavanger – byens «varmestue» for unge

Vi vil i dette kapittelet vise hovedmomenter i prosjektets grunnlag og måloppnåelse.

Prosjektet «Kirken mot 2020» brakte frem en felles forståelse i byens 17 menigheter om behovet for en større satsning på kirkelig ungdomsarbeid. Erfaringen var at det var vanskelig å samle ungdom etter konfirmasjonsalder. Få menigheter gjennomførte de planlagte trosopplæringstiltakene for 16-18 år, og svært få i 20-årene var aktive i menighetene. Det ble påpekt at ungdoms livssituasjoner har endret seg, blant annet økt stress og press tilknyttet skole og fritid. Kirken anses som irrelevant for mange unge mennesker og tilbudet markedsføres ikke godt nok. Hvilken rolle kan kirken spille for unge mennesker etter konfirmasjonsalder? «Kirken i Stavanger 16-30 år» ble vedtatt som et felles satsningsområde.

Samtidig mottok NMS i 2017 Nygatens forsamlingshus i sentrum som en gave. Dette dannet grunnlag for et samarbeid mellom NMS, NMSU, SKF og de 17 menighetene. Landets eldste bedehus gav kirken tilgang til shoppinggatene og økte potensialet for å skape en kontaktflate til ungdom og unge voksne. Prosjektet fikk navnet «Ukirke Stavanger», der U står for ungdom og unge voksne.

Unge opplever ikke kirken som relevant

Statistikk og forskning på ungdommers valg av fritidsaktiviteter etter konfirmasjonsalder tydeliggjør at kirkelig arbeid anses som lite relevant eller tilgjengelig (se vedlegg: Ungdata, KIFO, Norfakta).

Gjennom tilbudet som er vokst frem i Ukirke siden august 2018 har vi fått bekreftet det bildet statistikken og forskningen viser. Ensomheten er stor, stress og press fra skolearbeid oppleves overveldende, digital tidsbruk tar mye oppmerksomhet og det fysiske rommet for avslapning og hvile er fraværende for mange. De som bor hjemme i trygge omgivelser har en særstilling fremfor de som bor på hybel eller har utfordrende familierelasjoner. Å bli kjent og utvikle trygge vennskap skjer på nye måter i dag – og de gode nyhetene er at kirken kan legge til rette for fellesskap! Vi tror kirken kan være en venn, både fysisk og digitalt! Med et slikt utgangspunkt kan kirken være relevant og lettere å nærme seg.

Diakonalt og relasjonelt ungdomsarbeid i sentrum

Hvorfor skal arbeidet Ukirke Stavanger bli et permanent tilbud? Vi mener å ha truffet en nerve. Ukirke Stavanger tilbyr et relasjonsbasert kirkelig nærvær og har et diakonalt fokus. Det skaper trygghet og tilhørighet. Byggets beliggenhet gir oss en plattform som er godt egnet for å møte folkekirkens unge medlemmer. I Nygata tilbyr vi gratis vafler og kakao. Selv om ungdom ikke aktivt oppsøker kirken på egen hånd, kommer de innom fordi kirken er åpen og tilstede i byen. Vi tror at mange unge trenger denne type kirkelig nærvær for senere i livet kunne nærme seg lokalkirken.

Utviklingsarbeid med relasjoner som base

Vi har hatt besøk av opptil 300 unike ungdommer og unge voksne i løpet av prosjektfasens første to år. Av disse har 42 tegnet medlemskap i NMSU, mens en gruppe på ca 100 har vært fast innom over ett eller flere semestre. Prosjektets siste år har vært preget av koronapandemien og vi har i mindre grad nådd ut til en bredde. Men nettopp i denne tiden der ensomheten har økt og relasjonelt arbeid ikke har kunnet vokse seg større, har vi sett hvor viktig den relasjonelle tryggheten og tidsbruken i prosjektets startfase har vært for å møtes både digitalt og fysisk under pandemiens begrensninger.

På bakgrunn av relasjonsfokus kan vi etablere seks sosiale kohorter som kunne møtes også under de strengeste restriksjonene og på nye måter ivareta et viktig sosialt og åndelig fellesskap.

3. Ressurser i prosjektfasen

Vi vil nedenfor gå gjennom ressurser som har vært nødvendige for prosjektets oppstart, og skissere hva vi tror vil være nødvendig for å drive et bærekraftig kirkelig ungdomsarbeid videre.

Inntekter og utgifter

I prosjektfasen har vi mottatt økonomisk støtte fra menigheter, legat, frifondsmidler, fellesrådet og bispedømmerrådet. Midlene har gått til fornyelse av interiør samt sosiale aktiviteter, og gitt oss mulighet til å tilby gratis mat eller svært billig middag. NMS som huseier tilrettela for bedre strømforsyning, oppvarming og wifi i startfasen, og vurderer en større renovasjon av bygningsmassen for å tilrettelegge forsamlingshuset til vårt arbeid, bla. oppgradering av kjøkken/kafé-område. Formelt er det NMSU som leier lokalene av NMS Eiendom, og Ukirke får benytte lokalene gratis. Det er noe fremleie til andre menigheter og organisasjoner, der Pionerkirken er største leietaker. For mer informasjon om drift og regnskap, se vedlegg.

Styringsgruppe og ansatte

Ukirke har vært ledet av en styringsgruppe med representanter fra NMSU, fra NMS sin menighetsutviklingsavdeling, studentpresten, en studentrepresentant, sokneprest og diakon fra Stavangers to prostier (Ytre Stavanger og Domprostiet), og med utviklingsleder/prost som styringsgruppeleder og nærmeste overordnede for prosjektleder. Ansettelse av prosjektleder Anne Margrethe Ree Sunde fant sted våren 2018, og prosjektet startet opp formelt 1. august samme år. Høsten 2020 tiltrådte også diakonimedarbeider Amund Nyhammer Hosøy. Begge har 100 % stillinger og er ansatt i fellesrådet, men i et spleiselag av NMS, NMSU og fellesrådet.

NMS sine voluntører i Ukirke

I hovedsak er det prosjektleder og diakonimedarbeider som står for hovedarbeidet i Ukirke. NMS har bidratt med svært viktige ressurser gjennom å tilby voluntører og ettåringer fra Hald internasjonale senter og Ucrew. Hald-studentene har hatt praksisperiode i 7 måneder i vinterhalvåret, mens Ucrew har tilbrakt 10 måneder. De har bodd i 2. etasje i forsamlingshuset og vært lett tilgjengelig for både ansatte og unge. De har bidratt med praktisk arbeid, tatt ansvar for sosiale tiltak og bidratt som ledere med fokus på disippelskap og ledertrening. De har også undervist og delt sin kunnskap fra Sør.

Studentprest og ansatte i lokalkirkene

I tillegg har det vært essensielt å samarbeide med studentpresten ved Universitetet og diakon i Domkirken/St. Petri. De har brukt av sin arbeidstid i Ukirke. Ungdomsarbeidere i lokalmenigheten har også vært involvert ved å ta med noen av sine ungdommer for et første møte med Ukirke, og enkelte av disse har brukt ekstra arbeidstid i Ukirke. Vi har sett at ungdom fra lokalmenighetene finner seg til rette i sentrum, og det kan være strategisk at lokalt ansatte er tilgjengelig også i Ukirke. Ukirkes

ansatte har også bidratt med ledertrening og konfirmantundervisning i lokalkirkene og deltatt på arrangementer for ungdom – og på mange av byens formiddagstreff for eldre.

Frivillighetskultur og samarbeid med lokalkirken og organisasjoner

Vi avslutter altså prosjektfasen med å ha etablert en struktur der vi har to fulltidsansatte og to faste voluntører store deler av skole- og studieåret. Vi har etablert en frivilligkultur blant unge selv. Det er samtidig ønskelig å fortsatt dra veksel på erfaringer hos ansatte og frivillige i lokalmenighetene. Ansatte i Ukirke ønsker fortsatt å bidra inn i lokalkirkens ungdomsarbeid.

Vi har også samarbeid med organisasjoner som Ynglingen og Laget, i tillegg til NMSU. Det skal blant annet etableres en mentorgruppe med Laget og ledertreningskurs med NMSU når pandemien er over. Prosjektet viser styrken av å jobbe tverrfaglig og teambasert på tvers av menighets- og prostigrenser, men også hvordan kirke og frivillige organisasjoner kan få til et godt samvirke.

4. Mål og strategi i prosjektfasen

Vi vil nå gå gjennom hvilke mål og strategier vi har jobbet frem. Vi vil også definere hva vi mener med relasjonelt ungdomsarbeid og gi en kort beskrivelse av målgruppetenkningen vi har.

Prosjektets hovedmål

Prosjektets to bærebjelker har vært **diakoni**, forstått som at kirken forebygger ensomhet og psykisk uhelse gjennom sitt tilbud og omsorgsarbeid, og stimulering av et **gudstjenestelignende fellesskap** der kirken er opptatt av å gi unge substans i en relasjonell kontekst.

Strategien styringsgruppa valgte var å fokusere på relasjoner framfor aktiviteter. Vi ønsket å gå rolig frem, lytte oss inn på respons og medvirkning fra de unge. Hva er det de er opptatt av? Hva er behovet deres? Hva ønsker de av kirkelig nærvær? Hvilke deler av året er de mer tilgjengelig for invitasjoner fra kirken?

Denne tilnærmingen har gjort at vi har vært forsiktige med å sette i gang mange aktiviteter. Vi har hatt fokus på tiltak som har relasjoner i fokus. Vil vi nå utdype hva vi har lært av å velge denne strategien.

Relasjonelt ungdomsarbeid

Vi har erfart at hovedstrategien om relasjonelt fokus har lyktes. Vår definisjon på relasjonelt ungdomsarbeid er at relasjonene til og mellom ungdommene bør være i fokus når vi utvikler, driver og evaluerer et ungdomsarbeid. Det krever at man gir tid og prioritet til å være i kontakt med individuelle personer, som så knytter relasjonelle bånd til den ansatte/frivillige og andre ungdommer. Et relasjonelt ungdomsarbeid kan derfor kreve en slags omsorgspyramide for å vokse, da man ikke klarer å bygge like sterke relasjoner til alle.

Vår erfaring er at utvikling av vennskap mellom ungdommene selv også er et mål for oss, og vi gleder oss når vi hører at ungdom finner sammen på fritiden utenfor kirken. Vi ser også at noen trenger kirken som møteplass for at vennskapene skal praktiseres. Derfor har vi stilt oss spørsmålet: kan kirken være en venn? Vi har en lang tradisjon for å tenke på kirken som en familie. I ungdomstiden er vennskap for mange enda viktigere. Om kvalitetene i vennskap overføres til måter å være kirke på, kan det være en vei inn til en tryggere tro.

Teamet med prosjektleder, diakonimedarbeider og frivilligarbeidere fra NMS har stått for hovedarbeidet med å bygge omsorgspyramiden. Ved en fortsettelse blir et viktig mål å involvere enda flere voksne ungdomsledere.

Åpenhet for mange målgrupper

I prosjektfasen har vi stilt oss åpne for hvem som skal være målgruppen i arbeidet vårt, både i alderssegment og trosmessig tilknytning. Det er naturlig å ta utgangspunkt i unge som er medlemmer i kirken og har interesse for kristen tro. På grunn av vår beliggenhet i sentrum har vi ønsket å imøtekomme alle unge som er interessert i fellesskap i Nygatens forsamlingshus.

I samtaler med kommunen, uteseksjonen, Sølvberget, handelsstanden, politi, natteravner og vektertjenesten har vi sondert terrenget i sentrumsmiljøet for hva kirken kan gjøre og hvem kirken kan åpne opp for. Hva gir legitimitet og hva kan være vår oppgave ut ifra andres ståsted og erfaring?

Et tydelig signal fra kommunen er å skape fellesskap som er åpent og omsorgsfullt, som ivaretar unge som strever med å selv få venner eller engasjere seg i organisert fritidstilbud. Samtidig er det delte meninger på hvorvidt det skal stimuleres til et «hengemiljø» for ungdom i sentrum. Kommunen selv tilbyr møteplasser på Sølvberget og Metropolis for ungdom i sentrum, og deres strategi er å øke bruken av fritidsklubber i bydelene. Vi har dessuten ikke ønsket å tiltrekke oss et rusmiljø, men heller ønsket et samarbeid med Kirkens Bymisjon og andre aktører omkring denne målgruppen.

Vi tror at et åpent bedehus i sentrumsgatene har stort potensiale og at kirken kan tilby et supplement til kommunens møteplasser. Ukirke kan gi ungdommer og studenter en trygg og åpen møteplass, uavhengig av deres kirkemedlemskap.

Omsorgsfulle, men usynlige

Med støtte fra Kirkerådets trosopplæringsmidler gjennomførte vi i 2018 undersøkelsen «16-18 år: Når kommer de?» Vi engasjerte Norfakta som gjennomførte en markedsføringsundersøkelse der målet var å finne ut hva som utløser potensialet for at unge benytter seg av kirkens tilbud. Et av de mest positive tilbakemeldingene var at respondentene har gode erfaringer fra konfirmasjonstiden, og erfarer kirken som omsorgsfull. Et av de negative funnene var at unge ikke kjenner til kirkens tilbud. Vi har i etterkant av undersøkelsen laget en tiltaksplan for markedsføring og jobbet med dette både før og under pandemien. Hovedkonklusjonen etter undersøkelsen er:

Å være mer synlige på digitale plattformer er nødvendig for å gjøre seg kjent, selv om det er vennerelasjonen som oftest avgjør om en ungdom velger å benytte seg av tilbudet eller ei.

5. Hva har vi lært? Verdier vi vil bygge arbeidet på

Vi vil nå gi en beskrivelse av hva vi har lært gjennom møtepunkter og samtaler med unge mennesker vi har vært i kontakt med, og hvilke verdier som kommer til syne og som danner grunnlag for vår videre satsning.

Ukentlige erfaringer av å snakke med nye unge

Ved å holde oss utendørs i Nygata og være tilstede på åpne arrangementer ved Universitetet har vi mange ukentlige erfaringer med å snakke med nye ungdommer og unge voksne. Det er unikt for å være et kirkelig arbeid for unge, og helt i tråd med folkekirkens tenkning. Vi møter all slags ungdom i byen, og vi har i hovedsak bare fått positiv respons på å være kirke ute i bygatene. Vi har derfor ikke snevret inn noen bestemte målgrupper, men vil fortsette å skreddersy tilbud til de unge vi blir kjent med og bygge fellesskap som er åpne, inkluderende og omsorgsfulle.

Et viktig tiltak for å synliggjøre oss selv har vært å stå utenfor i Nygata. Bruk av «lykkehjul» som snurres der hver ungdom får et spørsmål å besvare har vært en hyggelig samtalestarter. Lykkehjulet har hatt en blanding av konkrete og eksistensielle spørsmål og har brakt oss i kontakt med mange ulike ungdommer. Denne metoden ser vi at flere lokalkirker også har tatt i bruk.

Matlaging skaper en arena for bordfellesskap og vennskap

Vi vet at ensomhet er en stor utfordring for mange unge i Stavanger. Flere av de som besøker Ukirke bor alene på hybel eller i kollektiv. Å kunne lage mat og spise med andre er ikke en selvfølge for alle, men dette har mange fått mulighet til i Ukirke. Ved å forberede måltidet sammen og gjøre alt fra å skrelle poteter og kutte eplebiter til å ønske andre velkommen i døra, utvikles vennskap. I tillegg er det å smake spennende retter fra hverandres hjemsted med å knytte relasjoner. Det har vokst frem et fellesskap som går i tråd med kirkens lange tradisjon om å invitere til måltid. Å spise sammen er blitt en del av vår identitet, og det er blitt en kreativ sone i vårt arbeid. Det er en stor utfordring og mestringsopplevelse for studenter å lage mat til 30 personer, og for mange studenter er det å lage en rett fra sitt hjemland eller sin by noe som skaper stolthet og relasjoner. Torsdagens «Mat&prat» har i prosjektfasen vært Ukirkes hovedarrangement som har samlet flest unge mennesker.

Flere av arrangementene vi tilbyr i Ukirke viser seg å være aktuelle for en bredde av unge med svært ulik motivasjon for å komme. Vi har nå fått god erfaring med å samle unge voksne uavhengig deres trosbakgrunn og livssyn, nasjonalitet og økonomiske bakgrunn – særlig knyttet til måltidsfellesskap og sosial avslapning.

Avslapning er også en aktivitet

Den tydeligste responsen og gjenkjennelsen fra statistikkene om press og ensomhet i «generasjon prestasjon» er det store behovet for hvile. Derfor definerer vi at avslapning er en viktig aktivitet i Ukirke. Vi har gjentatte ganger forsøkt å bygge frem en interesse for annet engasjement som f. eks undervisning, bibelgrupper og foredrag om tema. Det har gitt både gode og mindre treffende

resultater. Tilbakemeldingene fra flere er at de helst ønsker å slappe av etter måltid. De foretrekker brettspill og quiz fremfor foredrag. Andre unge voksne besøker Ukirke nettopp fordi det lanseres et tema om menneskehandel eller prestasjonspress. Da blir spørsmålet hvem vi skal ha mest fokus på og hva vi skal løfte frem av innhold i et diakonalt ungdomsarbeid. Vi har best erfaring med å initiere enkle sosiale leker som skjer der og da og ikke innebærer for mye øving og forberedelser.

Vafler og WIFI

Gratis vafler og kakao faller i god smak hos mange ungdommer. Å ha god gulvplass, myke og mobile møbler og trepanel på veggene gir en hyttelignende stemning og skaper en hjemme-atmosfære. En av studentene tok med seg skoskje fordi det var så upraktisk at vi ikke hadde tenkt på hvor vanskelig det kunne være å ta på seg skoene igjen! Å ta av seg skoene blir et symbol på hjemme-følelsen da nordmenn i liten grad tar av seg sko på offentlige steder.

Selv om målgruppen vår er en generasjon med mye digitalt liv, der relasjoner dannes like ofte virtuelt som fysisk, ser vi at mobilene ikke er så hyppig i bruk som vi kunne tro. Den er så klart fremme, fordi den brukes aktivt til å finne informasjon som trengs i samtaler, eller den brukes i spill. Men vi erfarer ikke at mobilen i stor grad trekker vekk fokuset fra fellesskapet, selv om noen i ny og ne trenger et avbrekk fra det sosiale fellesskapet.

Samtaler og oppvaskteologi

Nærværet over tid bygger tillit over tid. Denne relasjonelle tilliten er vi avhengig av for å kunne yte sjelesorg og støttende samtaler for de som har behov. Vi ser tydelig at den personlige relasjonen til ansatte/frivillige er avgjørende for om unge kommer, og om de åpner opp for personlige samtaler. Mange av relasjonene har vokst frem over lang tid, det gjelder både relasjoner mellom ung/voksen, men også mellom unge seg imellom. Tilliten for betroelser kan komme etter timevis med strikking, brettspill eller matlaging og oppvask. Kjøkkenet er et yndet sted for mange viktige samtaler, og det er trygghetsskapende å gjøre noe sammen mens man prater.

Vi har i prosjektfasen jobbet med å etablere et samtaletilbud i Ukirke, men har ikke realisert dette ennå. Studentpresten har også arrangert retreatdag på Utstein pilegrimsgard i samarbeid med Ukirke. Vi vet at behovet for samtaler og sjelesorg er stort, men vi har en utfordring i å finne en passende struktur da vi også her ser at den relasjonelle tilknytningen er viktig for mange.

Kirken kan være en venn

Vi vet at fellesskap og vennskap forebygger ensomhet. Vi ser at mange kommer enkeltvis til Ukirke, og mange tar ikke med seg venner, selv om undersøkelser viser at vennerelasjonen er viktig for oppmøte. Vi tror derfor at vi har klart å skape et sted der også de som er sosialt ensomme våger å komme, selv om de kommer alene. Det kan se ut til at de har funnet et tilholdssted og eierskap til miljøet i Ukirke. Her får de mulighet til å utvikle gryende vennskap. Det er likevel ikke alltid slik at disse vennskapene fungerer utenfor Ukirke. Det kan endre seg over tid. Vi tror Ukirke har en struktur og lavterskel, som gjør dette mulig. Derfor spør vi oss om kirken kan være en venn, og om vi som jobber med ungdomsarbeid i mindre grad må anses som aktivitetsledere og mer som vennsbyggers.

Forpliktelse og frivillighetsarbeid

Tradisjonelt sett har kristent ungdomsarbeid gitt grunnlag for ledertrening og frivillighetsarbeid som den etablerte voksenkirken har rekruttert sine medarbeidere fra. Men hvordan vil dette se ut fremover, når vi vet at forpliktelsen og trofastheten i mindre grad loves bort i forkant av et arrangement, og behovet for avslapning er større enn behov for å yte frivillig?

Vi har ingen påmelding, men avlyser heller ingenting. Enhver som kommer innom Ukirke er viktig for oss, og det er verdt å ha åpent bedehus for alle som ønsker å komme innom. Vi vet aldri hva som kan vokse ut fra et møtepunkt, og vi verdsetter alle møtepunkt vi har med unge. Uten disse mister vi kunnskap og forståelse for unges livssituasjon. Brettspill skaper en viktig arena for å utvikle vennskap. Vi forsøker å legge til rette for at man kan gjøre noe sammen som ikke forplikter mer enn runden med spillet.

Vi forsøker å vise trofasthet gjennom å forplikte oss (ansatte/frivillige) til å alltid holde åpent når vi har annonsert det, selv om vi ikke blir lovet noe deltakelse i retur. I et teologisk lys gjenspeiler vi Guds trofasthet gjennom å ha åpen kirke på faste tidspunkter hver uke gjennom hele skoleåret. Vi erfarer at det kontinuerlige nærværet kirken har gjennom Ukirke Stavanger bygger tillit over tid. Vi erfarer at unge mennesker forplikter seg fra uke til uke, og etter hvert fra semester til semester så lenge det er uttalt at man kan melde seg av et styreverv på kort varsel. Når vi ser tilbake i prosjektfasen er det mange av de som ikke ønsket å forplikte seg som likevel har kommet på jevn basis. Vi ser også mange som kommer innom «hvis de har tid» - at lysten ofte er større enn prioriteringen. Dette bekrefter funnene vi ser i nasjonale ungdomsundersøkelser (Ungdata, KIFO, Norfakta).

Kort vei fra idé til handling

Selv om vi har laget en fast ukeplan for å skape forutsigbarhet for ansatte og unge når det gjelder planlegging, så planlegger vi også med åpen kalender og med små marginer. Det er ønskelig at det er kort vei fra idé til handling, og at lokalet ikke leies ut for mye for lang tid i forkant. Jo yngre de er, jo kortere tid ser vi at deres planlegging foregår. En filmkveld, klesbyttedag eller plakat-lagingsmøte kan bookes få dager og timer i forveien. Der vi voksne kan drive langtidsplanlegging og oppnå få påmeldinger, kan ungdom selv invitere sitt nettverk på kort varsel og få høy oppslutning. Igjen en bekreftelse av hvor viktig vennerelasjonene er for at ungdom skal møte opp på fritidsaktiviteter.

Eierskap og dugnad blant unge

Eierskapet til Ukirkes arbeid ser vi bygges gjennom medvirkning. Vi ønsker at forsamlingshuset skal være tilgjengelig også utenom åpningstiden, og har satt opp en nøkkelboks utenfor der alle som tar på seg et stort eller lite ansvar kan få koden og låse seg inn. Vi har invitert til dugnad der opptil 20 unge har hjulpet til med å vaske og fikse innvendig og utvendig. Det skaper et dugnadsfellesskap som vi kjenner fra tradisjonelt frivillig arbeid. Det viktigste for oss er at unge selv får eierskap og et ansvar for selve lokalet og stuen de bruker. At de får tillit til å bruke sin kunnskap og prøve seg frem. Da må vi tåle at ting knuses, at noen smurte bordet med feil olje eller har andre forslag til matretter enn vi tenkte ut selv.

Bo hjemme-leir er overkommelig

Vi gjorde et forsøk på å arrangere Snøweekend, der flere ungdommer var aktivt med i å planlegge og skape leiren. Men da leiren nærmet seg var det få som meldte seg på, også fra komiteen. Noen av tilbakemeldingene vi fikk var at det føltes langt å reise langt bort, og at de var så slitne når fredagen kom. Det å reise på tradisjonelle leirer oppleves altså uaktuelt for mange. Vi har mot slutten av prosjektet gjort bedre erfaring med å invitere til bo hjemme-leir eller overnatting i Ukirke, da det er trygt og nært til hjemmet. Vi har også lagt til rette for filmkvelder i Ukirke og Netflix-party digitalt.

Ukirkes internasjonale tøtsj

Gjennom et godt samarbeid med studentpresten og engasjementet av Hald-studenter og Ucrew, har Ukirke fått en internasjonal puls. Volontørenes kulturbakgrunn har gitt Ukirke god drahjelp i å komme i kontakt med unge studenter, både norske og internasjonale. De har en avvæpnende rolle ved at de snakker engelsk, noe mange unge nordmenn ser ut til å trives med. De har også en

tiltrekningskraft ved å være kristne fra en annen kultur, og deres kulturbakgrunn bygger også en bro til internasjonale studenter med annen trosbakgrunn enn den kristne.

Ensomhet kan ramme alle, og for mange internasjonale studenter er Ukirke et første møte med etniske nordmenn som er interessert i å bli kjent. Vi ser det har vokst fram et miljø med integreringsarbeid og fellesskapsarbeid, både for internasjonale studenter og unge med flyktningbakgrunn. Et eksempel har vært ved feiring av Thanksgiving med over 50 studenter, der halvparten av deltakerne trolig definerer seg med annet livssyn enn det kristne. Vi skaper på denne måten arenaer for trossamtaler, dialog og religionsmangfold i landets eldste bedehus, omkranset av de gamle haugianerbildene. Unge i dialog (Kirkelig dialogsenter) kan være en god samarbeidspartner.

Substans og relasjon

Med substans mener vi at kirken gir et meningsfylt og relevant trosinnhold for ungdom og unge voksne, uti fra deres spørsmål, livstolkning og kunnskapsgrunnlag. I praksis betyr det at vi lytter mer til de unge i dannelsen av f. eks gudstjenestearbeidet, fremfor å sette i gang aktivitet basert på voksnes ønsker. Ved å forberede gudstjenesten med 12 frivillige to uker i forkant får vi relevante innspill på tekst, musikk og åndelige praksiser. Ved å definere at gudstjenesten starter med kveldsmat og avsluttes når kirkekakaoen er drukket opp, får vi en firetimers gudstjeneste der den relasjonelle tidsbruken innlemmes på en annen måte enn vi tradisjonelt er vant til. Det sosiale fellesskapet er ikke et tillegg, men selve pulsen for gudstjenesten. Det åndelige og sosiale fellesskapet blir på denne måten en integrert helhet.

Gudstjenesten i Ukirke består av disse leddene:

- Forberedelser
- Kveldsmat
- Praktiske forberedelser til gudstjenestefeiring
- Informasjon
- Nådehilsen og inngangssord
- Samlingsbønn
- Musikk og lovsang
- Tekstlesing, gjerne med film og bilder
- Preken
- Musikk og lovsang
- Forbønn og takkoffer
- Nattverd
- Musikk og lovsang
- Velsignelsen
- Kirkekakao
- Samtaletilbud
- Rydding og oppvask

En viktig læring i gudstjenestearbeidet har vært å forstå og forholde seg til en forbrukerrettet generasjon som er opplært til å komme med kritikk, men ikke nødvendigvis er villige til å bidra i dugnaden vi trenger for å skape tilbudet de ønsker. Å forstå hvilke behov og spørsmål unge har krever også mye tidsbruk fra ansatte. Å lage en gudstjeneste sammen tar 8-10 timer totalt, i tillegg til arbeidet presten gjør på egen hånd og gjennomføring av den.

Monolog vs dialog

Vår erfaring er at meningsytring er viktig og kanskje et stort behov for mange unge. Det å legge til rette for trygge samtaler og meningsbrytning krever tilstedeværelse av modne ledere, men også en viss relasjonell trygghet blant de unge selv. Vi har gjort flere forsøk på å bringe frem flere slike fellesskap, men erfarer at de beste samtalene oppstår mer spontant. Det har vært liten interesse for å forplikte seg til bibelgrupper f.eks.

Vi har imidlertid god erfaring med oppstarten av arrangementet Påfyll, som tar for seg et eksistensielt spørsmål, åpner for spørsmål og samtale rundt bordene, samt en innledning fra en prest. Vi forsøker i økende grad å tilrettelegge for samtaler, enten via Påfyll eller spørsmålkort. Gruppesamtaler stimulerer til refleksjoner og dialoger rundt tema det er ellers vanskelig å ta opp, men det krever sosialt mot å ta opp eller si hva man mener.

Digitalisering av Ukirkes arbeid

Kompetanse til å arbeide digitalt har blitt synliggjort gjennom pandemien, og vi har mottatt midler til økt digitalisering av Ukirke. Vi planlegger å starte opp en podcast og å streame gudstjenestene våre.

En erfaring vi imidlertid gjør oss i koronatiden er at det er lav etterspørsel etter digitale gudstjenester, og styret bak Påfyll ønsker f. eks ikke å gjøre en digital versjon av dette

arrangementet. Det begrunnes i digital trøtthet. En digital gudstjeneste er i liten grad interaktiv, men som oftest et opptak eller en streamet hendelse. Det kan være at denne formen ikke ivaretar det store behovet for deltakelse og interaksjon som unge i dag har.

Oppsummering

Vi har ovenfor skissert hvordan vi har jobbet strategisk og målrettet i prosjektfasen, og vi har vist hvordan vi har latt nye erfaringer og innspill underveis forme tilbudet og arrangementene i Ukirke. Den gjennomgående erfaringen er at det relasjonelle fokuset i stor grad blir bærende for at vi har kunne skape de møteplassene og arrangementene vi gjør. Å skape den relasjonelle plattformen tar tid, og krever tålmodighet og fleksibilitet fra kirkens side. Ut ifra egen læring og samtaler med ungdomsansatte i andre storbyer og lokalt i menighetene har vi funnet en fasit:

Ungdomsarbeidere i 2021 oppmuntres til å være fleksible, lyttende og tilgjengelige mer enn å være aktivitetsledere som er opptatt av langtidsplanlegging.

6. Misjonal folkekirke blant unge slik de er

Vi har på bakgrunn av beskrivelsene så langt i rapporten gjort oss noen teologiske refleksjoner på utfordringer vi erfarer og som vi ser ligger foran oss, både i menighetsliv og organisasjonsliv.

Missio Dei – Guds sendelse

La oss starte med starten: sendelsen. I misjonsvitenskapen og i Den norske kirkes SMM-arbeid har man jobbet med å snu misjonsfokuset fra et «kom»-fokus til et «gå»-fokus, der man fokuserer på å at kirken sendes ut lokalt fremfor å samle alle i lokalet. I Ukirke har vi utfordret oss selv til å gå ut på gata ukentlig for å komme i kontakt med unge. Og her har vi fått god hjelp fra NMS sine voluntører og ettåringer som har hatt praksis i Ukirke.

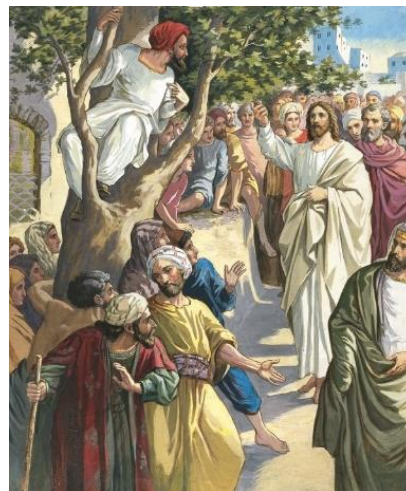
I et misjonalt perspektiv kan vi si at Ukirke har en pre-evangeliserende rolle blant unge. Ved å skape en trygg relasjonell arena i bedehuset får kirken muligheter til å formidle evangeliet. Strategien er diakonalt preget, og forkynnelsen skjer i relasjoner og mer individuelt enn i grupper. Vi er opptatt av å få tak i de spørsmålene som kommer underveis og som de unge vi møter bærer med seg. Vi håper å ha vist i denne rapporten at vi stadig spør oss spørsmålet: hvem sendes vi til?

Bibelfortellinger som bærer

Gjennom arbeidet har vi brukt flere bibelfortellinger som en plattform for det diakonale fokuset eller verdisettet vi former arbeidet ut fra. Blant annet har fortellingen om det store gjestebudet fått spille seg ut. Når vi inviterer byens unge – hvem kommer til bords? Hvem har det travelt og er fullbooket fra før, og hvem er tilgjengelige. Hvem er det vi som ansatte ser for oss skal komme, og hva skaper det i oss av skuffelser eller forhåpninger? Hvem er det Jesus sender til oss, når vi inviterer?

Vi kjenner også igjen fortellingen om Sakkeus. Det er ikke alltid mangler på rikdom, ressurser eller kontakt med sosiale miljøer, men det er kanskje mangel på nære vennskap eller tillit til andre mennesker. Fortellingen om Sakkeus er også en fortelling om ensomhet. Man kan leve midt i byen og delta i sosiale folkemengder, men likevel kjenne seg svært alene og forlatt. Da er det å inviteres til Jesu bord en glede eller trøst i hverdagen. En prest eller diakon kan ikke erstatte en bestevenn. Men kan kirken også være en venn, et trygt tilholdssted for samtale og støtte?

Fører strategien vår frem til ledertrening eller kun avslapning?

I kirken er vi vant til et tydelig fokus på evangelisering og opplæring til kirkelig tjeneste. Ved å målrette arbeidet slik vi gjør i Ukirke kan det spørres om det er for mye «kom og få», og et fokus på avslapning fremfor kall til tjeneste. En viktig problemstilling er hvorvidt Ukirke skal anses som en arena for de som skal bære kirken de neste 50 år, eller om man skal utvikle enda flere typer ungdoms- og unge voksne arbeid som imøtekommer unges ønsker om undervisning, ledertrening og disippelgjøring. Vårt svar her vil være at kirken uansett må tilby en arena som Ukirke for å bygge relasjoner og ta imot unge slik de er. I Stavanger har det vært lav etterspørsel på ledertreningskurs som MILK, LIV og lignende. Men vi trenger flere tilbud og flere mulige veier å gå i kirkelig fellesskap.

Relasjonsarbeid og avslapning er ikke en motsetning til ivrig tjeneste, samtidig som mange unge trolig vil søke andre kristne miljøer som fokuserer mer på ledertrening og aktiviteter dersom vi bare tilbyr avslapning og brettspill.

Vi tror Ukirke kan være et samlende sted og et springbrett til å informere om alle tilbud i Stavangerkirken, men vi møter også en ungdomskultur der det tar lenger tid å få frem engasjement. Vi har en frivillighet i Ukirke, men det tar tid å forme den og det er som tydelig nevnt i denne rapporten mange krefter som motarbeider den tradisjonelle forståelsen av forpliktelse og tjeneste.

Vi vil avslutningsvis peke på muligheter vi har ved å samarbeide enda tettere på tvers av menighets- prosti- og organisasjonsgrenser.

- Tenketank og samarbeid med lokalkirkene og frivillige organisasjoner

Vi har gjennom prosjektfasen invitert ungdomsansatte i menighetene og samarbeidsorganisasjonene til jevnlig samlinger, der målet har vært å dele erfaringer, oppmuntringer og bønnefellesskap. Vi har et mål om å utvikle Ukirke til et kompetansesenter for ungdomsarbeid. Kirkevergen har spandert lunsj og drikke, og det har vært en plattform som særlig flere ungdomsarbeidere har uttrykt takknemlighet for, da det ikke er et felles møtepunkt for de som ikke er utdannet diakon, kateket eller prest.

Vi har også tatt initiativ til å skape et større samarbeid med andre kristne menigheter og organisasjoner som jobber for samme målgruppe. I hovedsak møtes ungdomsledere og studentledere til møter der de individuelle relasjonelle møtene er hovedformålet. For

studentarbeidet er det et økumenisk og praktisk samarbeid om fadderuka ved UiS, der studentpresten bygger bro mellom menighetene og campus.

Utover dette har vi lånt og leid ut lokalet vårt til ungdomsarbeid og unge voksenarbeid i regi av f. eks Laget, IMI-kirken og Changemaker. Det er et relevant spørsmål om det å skape brede by-arrangementer vil være et mål for Ukirke, eller om det å fokusere på relasjonelt arbeid gjør at vi skal nedprioritere større arrangementer som finner sted utenfor Ukirkes lokale. Uansett er det svært positivt å stå sammen med andre kristne ledere, lære av deres erfaringer og vite at det er mange positive krefter som jobber i samme retning.

Follow me, som er et selvstendig ungdomsledernetverk på Nord-Jæren, har også lagt sine undervisningssamlinger til Ukirke det siste året, for å skape tettere bånd og relasjon til Ukirke Stavanger. Det håper vi vil fortsette da det alltid er lærerikt å møtes på tvers av menigheter og prostigrenser

- Trosopplæring på tvers i byen

Trosopplæringsreformen har gjort oss gode på å lage arrangementer som er pedagogiske og samlende. Ungdommer trenger også trosopplæring, men her ser vi at enkeltarrangementer ikke fenger, og kirken bør i større grad satse på fellesskapsarenaer også når det gjelder trosopplæringstiltak. Hvordan kan vi finne gode strukturer for dette? Vi har gjort klart et opplegg vi kaller «kirkekakao» i samarbeid med tre lokalmenigheter, men dette ble forhindret pga. pandemien. Vi tror vi er avhengige av å jobbe på tvers av menighetsgrensene her.

- Hvilke vennegrupper blant unge kan vi nå?

I videregående alder er det mange ungdommer som bytter vennemiljø etter hvilken skole de går på. Vi vet at ungdom søker sammen i grupper, men vi når i liten grad ut til større grupper. Kan vi skape nye arenaer å nå ut på til vennegrupper og ikke bare enkeltpersoner, går det an å kombinere dette? Hvilke kulturuttrykk og trender i ungdomskulturen kan kirken omfavne og benytte seg av, for å skape møteplasser? Hvilke andre organisasjoner og ungdomsmiljøer kan vi samarbeide med for å være kirke flere steder i byen? Kirkelig ansatte er også observatører for hva som skjer i bydelen og sognet, og har store muligheter for å samarbeide i et folkekirkeperspektiv.

- Lede ungdom til hverandre

Vi har erfart at trossamtaler for mange oppleves privat og tabu, og det krever tillit og relasjoner for å komme i gang. Dette bygges både lokalt, men også i samarbeid med hverandre. Personlig kjemi og relasjonell kompetanse kan variere, og vi kan i større grad sette ungdom og ledere i kontakt med hverandre også over menighetsgrensene. En ungdom kan ideelt sett finne seg til rette lokalt, men for de det ikke gjelder er det de ansattes ansvar å hjelpe disse til å finne et annet fellesskap. Da må vi som jobber i kirken kjenne hverandre og ønske hverandre vel i de ulike ungdomsmiljøene.

- Kompetanseoverføring fra NMS til unge er relevant

Lokalet vårt ligger strategisk plassert, midt i sentrum. Hva kan NMSU og NMS bidra med videre for å synliggjøre seg selv og sitt arbeid globalt? For unge mennesker er tema knyttet til klima, menneskerettigheter, likestilling og fattigdomsbekjempelse svært aktuelle, og her er det stort rom for at eierne kan bidra med å dele kunnskap og erfaring fra sitt globale misjons- og bistandsarbeid.

I tillegg kan en utvikling av bygningsmassen og fortsettelse av NMS Gjenbruk i samme bygg åpne opp for et enda mer aktuelt samlingssted for unge mennesker.

- *Rekruttering av nye medarbeidere til kirken*

Generasjonen som vokser opp nå er vant til samhandling og teamarbeid, og forventer dette i arbeidslivet. Dette kommer allerede til syne i stabsarbeid i menighetene, og med tanke på rekruttering av yngre arbeidstakere vil det å mestre teamarbeid og lagspill gi positive utfordringer og innblikk i den kirkelige arbeidskulturen. I Ukirke legges alt opp til at du får være en del av et større lag, og at sammen skaper vi et bedre tilbud.

- *Rekruttere flere voksenledere*

Lyttekompetansen hos kirkelig ansatte er stor allerede, og den vil trolig ikke bli mindre. Det kan gjøre vondt å ikke undervise eller snakke om alt man selv er engasjert i, men vi er nødt til å øve oss i å lytte til hvilke trosspørsmål unge selv har. Deres kunnskapsgrunnlag er annerledes enn vårt eget. Ansatte er også i stor grad relasjoner for ungdom, og av og til en erstatning for voksenpersoner. Det kan være tøft å ha en slik oppgave i kirken, fordi man kan oppleve det blir en ekstra belastning. Her er det viktig at både ansatte og arbeidsgiver har en felles forståelse av hva ungdomstilbudet skal være og hva som kreves. Kanskje mange svar kan løses av å involvere flere voksne ledere som har tid og lyst til å engasjere seg i unges livsverden.

7. Avslutning

Nå har målet med denne rapporten vært å tydeliggjøre hvorfor vi anbefaler at prosjektet Ukirke Stavanger forankres til et fast tilbud i Stavangerkirken. Potensialet er stort, både når det gjelder hva slags tilbud et åpent bedehus midt i sentrum kan være, men også for å i større grad å utnytte det gode samarbeidet med eierne av prosjektet.

Vi kan tilby en «varmestue» for ungdom, der de kan få billig mat og et trygt og åpent fellesskap. Ukirke Stavanger er et sted man kan møte og få nye venner. Ukirke Stavanger er et sted for åndelig fellesskap, men også et sted å føle seg hjemme uavhengig av livssyn og kirkemedlemskap.

Vi har i prosjektfasen utforsket hvordan vi kan etablere et relasjonelt arbeid for ungdom og unge voksne, og som vist ovenfor har vi funnet fram til arrangementsformer som kan virke attraktive på unge mennesker som er positive til kirkens tilbud.

I årene fremover ønsker vi å bygge ut det potensialet vi ser at vi har, og har veldig tro på at et kirkelig diakonalt nærvær vil gagne mange flere unge enn de som tradisjonelt er vokst opp i lokalmenighetene. Vi ser også for oss at samarbeidet med lokalmenighetene og kommunen blir enda tydeligere i både eierskapsforståelse og økonomisk forståelse. En satsning på Ukirke i Stavanger vil gi lokalmenighetene økt fokus og kompetanse på hvordan vi kan nå unge i sentrum og i lokalmenighetene. Dersom Ukirke blir et fremtidig kompetansesenter kan ansatte og frivillige søke støtte og få et læringsfellesskap som vi tror gir gode synergieffekter for kirkene i Stavanger.

Stavanger 05.02.2021

På vegne av styringsgruppen,

Anne Margrethe Sunde og Tor Magne Nesvik.

8. Vedlegg

- Ungdata-undersøkelsen 2019 https://www.ungdata.no/wp-content/uploads/reports/Rogaland_Stavanger_2019_Videregaende_Kommune.pdf
- Shot-undersøkelsen 2018 <https://www.studenthelse.no/>
- KIFO-rapporten «Exit eller transitt» 2020 <http://www.kifo.no/ny-kifo-rapport-etter-konfirmasjon-exit-eller-transitt/>
- Rapporter fra Ukirke København 2015 https://issuu.com/thomasungdomsprastpavesterbro/docs/ukirke_magasin_h_j_opl_sning_juni
- Ungdommens kirkemøte 2018 om substans og relasjon (side 20) <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2018/protokoll-fra-ukm-2018.pdf>
- Artikkel i Luthersk kirketidende (tidsskrift for teologi) 2019/18 (25.10.2019) <https://www.mf.no/lk/luthersk-kirketidende/kjope-enkeltnumre>
- Reportasje fra avisen DAGEN https://www.dagen.no/perspektiv/2020-02-23/Bedehuset-ble-gitt-som-gave-860916.html?fbclid=IwAR3PJqf1cR5jl_btYJgiSNOoySso_dTFDBM9C2nz1lzsFEQ0GmyiazZ6KSE
- Referater fra styringsgruppa er tilgjengelig er tilgjengelig ved forespørsel
- Årsrapporter til menigheter og fellesrådet er tilgjengelig ved forespørsel
- Årsrapporter for lokallagene er tilgjengelig ved forespørsel
- Årsrapporter fra trosopplæringsprosjektet «Når kommer de» (Kirkerådet) er tilgjengelig ved forespørsel.
- Rapporter til bispedømmerådet (diakonimidler) og kirkerådet (Når kommer de?) ved forespørsel.

Foto: Madis Kask og Frida Riiland Moberg